

-

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора Омельченка Андрія Володимировича на дисертацію Луцик Али Михайлівни «Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Питання здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні є актуальним та об'єктивно необхідним напрямом наукових досліджень, адже проблеми оподаткування, теорії податків та податкового права завжди привертали увагу як науковців, так і практиків. До того ж останнім часом вживається достатньо заходів, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового регулювання здійснення адміністративних процедур як одного із способів державного впливу на відносини у сфері оподаткування на різних рівнях регулювання податкової системи шляхом вчинення відповідних управлінських дій і розробки необхідного методично-інструктивного забезпечення.

Відомо, що обсяги податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів значною мірою залежать від ефективності здійснення Державною фіскальною службою України адміністративних процедур у сфері оподаткування. При цьому основне навантаження щодо здійснення адміністративних процедур припадає на територіальні органи ДФС України. Водночас, ураховуючи постійні зміни податкового законодавства, особливо його оновлення за останні роки, проблеми, з якими платники податків стикаються при застосуванні податково-правових норм, значною мірою потребують свого доктринального аналізу й належного нормативного врегулювання. Розв'язанню цих питань і присвячено дисертаційне

дослідження Луцик Алли Михайлівни, актуальність і значущість якого не виникає сумнівів.

Дисертація А.М. Луцик спрямована на реалізацію положень Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98, Указу Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» та Закону України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади». Роботу виконано відповідно до п. 19 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2011-2014 роки, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 27 грудня 2010 р. (протокол № 10), а також у рамках науково-дослідної теми Харківського національного університету внутрішніх справ «Правоохоронна функція української держави» (державна реєстрація № 0113U00819).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, які сформульовані у дисертації. Рецензована дисертація відзначається науковою новизною, умілим і творчим підходом до вирішення досліджуваних проблем, широким використанням наукових першоджерел з загальної теорії держави і права, адміністративного й податкового права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних країн. Робота базується на ґрунтовному аналізі існуючої практики діяльності контролюючих органів України, політико-правовій публіцистиці, довідкових видань та емпіричному матеріалі.

Теоретичні і методологічні засади дисертаційного дослідження зумовлені метою та особливостями предмета дослідження. Вважаю, що вдало поставлена мета дисертаційного дослідження дозволила автору на основі комплексного аналізу наукових положень адміністративного права і особливостей правового регулювання та практики управлінської діяльності у сфері здійснення адміністративних процедур сформулювати низку нових наукових положень і висновків, а також надати пропозиції та рекомендації

Т
щодо вдосконалення механізму здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні.

Аналіз змісту роботи, її висновків і пропозицій дозволив переконатися, що використані автором методи дослідження забезпечили отримання достовірних, обґрунтованих, науково та практично значущих результатів. Про обґрунтованість та достовірність основних результатів дисертаційної роботи свідчить рівень їх практичного впровадження у навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження від 06.10.2014 р.) та практичну діяльність ОДШ ГУ ДФС у Харківській області (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження від 11.08.2015 р.). Основні теоретичні положення, висновки й практичні рекомендації, викладені в дослідженні, оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів.

Ознайомлення з дисертаційним дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Їх підґрунтям є достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Заслуговує на увагу запропонована автором класифікація адміністративних процедур, які здійснюються у сфері оподаткування в Україні за такими критеріями: 1) за видом (спрямованістю) діяльності ДФС України: внутрішні (внутрішньоорганізаційні) та зовнішні (зовнішньоорганізаційні); 2) за наявністю чи відсутністю спору у податкових правовідносинах: юрисдикційні та неюрисдикційні; 3) за суб'єктом ініціативи: заявні та втручальні; 4) за рівнем урегульованості здійснення адміністративної процедури: звичайні (формальні) та спрощені (неформальні).

У роботі справедливо встановлено, що правове регулювання здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні

здійснюється нормами різних галузей права (податкового, адміністративного, фінансового тощо). При цьому суб'єктом такого регулювання виступає переважно ДФС України, яка видає відповідні підзаконні нормативно-правові акти (накази, порядки, інструкції тощо).

Серед положень наукової новизни слід відзначити класифікацію принципів здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні шляхом поділу їх на загальні (верховенство права, законність, рівність учасників адміністративної процедури перед законом, публічність) та спеціальні (використання повноважень з належною метою, обґрунтованість, неупередженість податкового органу, добросовісність, розсудливість, пропорційність, відкритість, своєчасність і розумність строку, ефективність, презумпція правомірності дій і вимог особи, гарантування права особі на участь в адміністративному провадженні, гарантування правового захисту, мовчазної згоди, «єдиного вікна»).

Логічним та обґрунтованим є висновок дисертанта про те, що адміністративні процедури охоплюють управлінську діяльність органів ДФС України, спрямовану на реалізацію покладених на них функцій та завдань, а також на реалізацію прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб у сфері оподаткування. За допомогою адміністративних процедур здійснюється реалізація як внутрішньоорганізаційних, так і зовнішніх повноважень органів ДФС України у сфері оподаткування. Вони сприяють врегулюванню внутрішньоорганізаційної діяльності податкових органів, а також прийняттю відповідних рішень з індивідуальних справ, які мають значення для платників податків у зв'язку з реалізацією їх прав та законних інтересів у сфері оподаткування.

Позитивним в роботі є те, що автором сформульовані основні напрями вдосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні, а саме: 1) формування партнерських відносин з платниками податків; 2) надання якісних послуг платникам податків; 3) здійснення контролю за повнотою сплати податків; 4) організація

ефективної системи управління персоналом ДФС України; 5) удосконалення операційної діяльності тощо.

Значну увагу в рецензованій дисертації приділено аналізу переваг і недоліків здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в різних зарубіжних країнах. Запропоновано напрями впровадження позитивного зарубіжного досвіду здійснення адміністративних процедур у вітчизняну податкову систему. Наголошено на необхідності впровадження новітніх досягнень здійснення адміністративних процедур інших країн у сфері оподаткування: програм добровільного співробітництва із застосуванням інститутів податкової амністії, податкового компромісу, розстрочки платежів, запровадження процедури «мирової угоди» тощо (США);, удосконалення процедури електронного декларування та сплати різних податків і зборів у будь-який зручний спосіб та час для всіх платників податків (Ірландія, Латвія, Канада); впровадження єдиної системи сплати податків «Єдиний рахунок», яка дозволяє платнику податків одним платіжним дорученням сплатити грошові зобов'язання по всім податкам та зборам (Швеція, Данія, Велика Британія, Бельгія); проведення роз'яснювальної роботи серед платників податків через засоби масової інформації (Франція); впровадження системи «Call-center» - безкоштовної телефонної інформаційної служби для надання відповідей громадянам з питань оплати податків і зборів (Республіка Азербайджан) тощо.

Важливою складовою рецензованого дослідження є практична спрямованість його положень, висновків і результатів. Зокрема, дисертантом сформульовано низку конкретних пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні.

Вивчення дисертаційного дослідження та його автореферату дає підстави для висновків про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Оформлення дисертаційного дослідження зауважень не викликає. Загальний аналіз змісту роботи свідчить про самостійність і

цілісність проведеного дослідження, його актуальність і високий науковий рівень, теоретичне і практичне значення у правозастосовній, правотворчій, науково-дослідній сферах, а також у навчальному процесі.

Отже, наукова новизна дисертаційної роботи А. М. Луцик у значній мірі зумовлюється актуальністю дослідження. Висновки, зроблені дисертантом мають належну ступінь наукової новизни, відповідають загальному спрямуванню розвитку юридичної науки та вдосконаленню адміністративного и податкового законодавства, що регулює питання здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Поряд з викладеним, у рецензованій дисертації є положення, які сприймаються неоднозначно, видаються суперечливими або потребують додаткового обґрунтування.

1. На сторінках 28-30 дисертації здобувач навів перелік принципів здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування та запропонував їх класифікувати залежно від сфери функціонування на загальні та спеціальні. Доцільно було б розвинути це положення і запропонувати класифікацію принципів здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні також за іншими існуючими в науці критеріями.

2.-е Розглядаючи у підрозділі 3.2 дисертації переваги і недоліки здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в різних зарубіжних країнах, дисертанту необхідно було б також звернути увагу на врегулювання зазначених процедур у законодавстві Європейського Союзу та реформування адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні виходячи із вимог Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

3. Розглядаючи у підрозділі 3.3 дисертації шляхи вдосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері

оподаткування в Україні, автору необхідно було б запропонувати такий захід, як спрощення адміністративних процедур в оподаткуванні шляхом: а) зближення податкового і бухгалтерського обліку; б) спрощення правил бухгалтерського обліку для суб'єктів малого бізнесу; в) скорочення кількості податків.

4. Науковий рівень дослідження значно підвищився б, якби здобувач більш детально розглянув внутрішні адміністративні процедури ДФС України у сфері оподаткування, а саме: нормотворчі процедури, які спрямовані на підготовку і прийняття нормативних та індивідуальних актів; адміністративні процедури, які пов'язані з організацією планово-фінансової роботи, здійсненням організаційно-технічних дій, спрямованих на матеріально-технічне забезпечення; контрольно-наглядові процедури; адміністративні процедури, спрямовані на координацію і взаємодію структурних підрозділів ДФС України.

ВИСНОВОК

Висловлені зауваження характеризують складність досліджених проблем, мають дискусійний характер, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження А. М. Луцик.

Основні положення дисертації викладено у п'яти наукових статтях, з яких чотири опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна - у зарубіжному науковому періодичному виданні, а також у п'яти тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях. Дисертацію оформлено відповідно до вимог встановлених Міністерством освіти і науки України.

Викладене дозволяє зробити висновок, що дисертація Луцик Али Михайлівни «Адміністративні процедури у сфері оподаткування в Україні» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 11-13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від

24.07.2013 р. № 567, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри цивільного та трудового права

Державного вищого навчального закладу

«Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»,

доктор юридичних наук, професор

/// L ^ ^ ^ - А . В . Омельченко
?УлУе ^ £ ST, f/f^ or у л*

